

Державна служба статистики України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Державної служби
статистики України
22.11.2016 № 220

Зі змінами, затвердженими
наказом Державної служби
статистики України
від 10.05.2019 № 150

**МЕТОДИКА
ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ ПОКАЗНИКІВ
ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ КОРМАМИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН**

Київ – 2016

Державна служба статистики України

Відповідальний за підготовку – директор департаменту статистики сільськогосподарства та навколишнього середовища Державної служби статистики України Прокопенко О. М.

Методика проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин регламентує визначення річних обсягів витрат кормів сільськогосподарським тваринам у розрізі категорій господарств на державному рівні, наявності та рівня забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин у підприємствах на всіх рівнях.

Методику проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин підготували фахівці відділу статистики виробництва продукції сільського та рибного господарства департаменту статистики сільськогосподарства та навколишнього середовища Державної служби статистики України.

Методика проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин схвалена на засіданні Комісії з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 21 вересня 2016 року № 11).

Зміни до Методики проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин схвалені Комісією з питань удосконалення методології та звітної документації Державної служби статистики України (протокол від 12 квітня 2019 року № 7).

Державна служба статистики України

- вул. Шота Руставелі, 3, м. Київ, 01601, Україна
- телефон: (044) 287-24-22
- факс: (044) 235-37-39
- адреса електронної пошти: office@ukrstat.gov.ua
- веб-сайт: www.ukrstat.gov.ua

Зміст

	Стор.
Передмова.....	4
I. Загальні положення.....	5
II. Визначення термінів, джерел інформації, розрізів розробки, методів та основних підходів при проведенні розрахунків.....	5
1. Визначення термінів, скорочення та позначення.....	5
2. Джерела інформації, розрізи розробки та методи при проведенні розрахунків.....	7
3. Основні підходи при проведенні розрахунків.....	9
III. Розрахунок витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин.....	10
1. Визначення витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин.....	10
2. Визначення середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин.....	12
3. Визначення середніх витрат кормів на годівлю однієї сільськогосподарської тварини.....	13
4. Визначення середніх витрат кормів на виробництво продукції тваринництва	13
IV. Розрахунок наявності та рівня забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами для годівлі.....	15
Додатки	
Додаток 1. Середня поживність кормів.....	17
Додаток 2. Основні статистичні показники наявності та витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин та їхнє умовне позначення.....	19
Додаток 3. Витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин.....	20
Додаток 4. Середні витрати кормів на виробництво продукції тваринництва..	22
Додаток 5. Середні нормативні витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин та їхня структура у господарствах населення.....	23
Додаток 6. Розрахунок витрат пасовищних кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у господарствах населення.....	24
Додаток 7. Коефіцієнти умовного поголів'я	25
Додаток 8. Розрахунок середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин (за наявності інформації щодо кількості сільськогосподарських тварин за основними видами).....	26
Додаток 9. Середні нормативні витрати кормів на виробництво продукції тваринництва.....	27
Список використаних джерел.....	28

Передмова

Метою розроблення Методики проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин (далі – Методика) є визначення системи показників, методів та основних підходів обчислення річних обсягів витрат кормів і рівня годівлі сільськогосподарських тварин у підприємствах і господарствах населення, розрахунок наявності та рівня забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин у підприємствах.

Методика призначена для використання працівниками Державної служби статистики України та її територіальних органів, а також може бути корисна для фахівців наукових організацій та установ, які проводять дослідження в галузі кормовиробництва, інших зацікавлених користувачів.

I. Загальні положення

Методика ґрунтується на нормах Закону України "Про державну статистику", постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 року № 481 "Про затвердження Положення про Державну службу статистики України", з урахуванням вимог наказів Державного комітету статистики України від 14 червня 2010 року № 216 "Про затвердження Принципів діяльності органів державної статистики" та від 29 грудня 2009 року № 498 "Про затвердження структури плану статистичного спостереження та глосарія до нього", міжнародних вимог до статистичної інформації щодо статистичних даних про сільськогосподарських тварин, зокрема регламенту Ради Європейського Парламенту та Ради ЄС від 19 листопада 2008 року № 1165/2008, регламенту Комісії (ЄС) від 30 листопада 2009 року № 1200/2009 стосовно коефіцієнтів умовного поголів'я.

II. Визначення термінів, джерел інформації, розрізів розробки, методів та основних підходів при проведенні розрахунків

1. Визначення термінів, скорочення та позначення

1. Для цілей цієї Методики терміни вжито у значеннях, визначених глосарієм до плану статистичного спостереження [2], Методологічними положеннями [4], Методикою [5], а також у значеннях:

1) витрати кормів – загальний обсяг кормів, який було витрачено на годівлю сільськогосподарських тварин. Показник визначають в натурі та у перерахунку на кормові одиниці, тобто з урахуванням загальної поживності кожного з видів кормів;

2) забезпеченість кормами сільськогосподарських тварин – характеристика кормової бази для тваринництва, яка включає наявність кормів, які будуть використані для годівлі сільськогосподарських тварин, та витрати кормів на їх годівлю;

3) корми – продукти рослинного, тваринного, мікробіологічного, хімічного походження, які поїдаються сільськогосподарськими тваринами. Як основні види (залежно від характерних ознак і поживної якості) розрізняють грубі, концентровані, соковиті та інші корми;

4) корми грубі включають сіно всяке, сінне борошно, сінну різку, сінаж, солому (у т.ч. засилосовану в чистому вигляді, тобто без інших культур), полову, стебла кукурудзи, зібраної у повній стиглості (за винятком засилосованих), стебла багаторічних трав, зібраних на насіння, інші грубостеблі рослинні корми (комиш, стержні кукурудзяних качанів, кошики соняшника, соняшникове лущиння, гілковий корм, борошно з виноградних і фруктових вижимок тощо), штучно обезводнені зелені корми (крім вітамінно-трав'яного борошна), гичку

цукрових буряків та інші відходи рільництва у вигляді борошна, різки, гранул, брикетів тощо;

5) корми концентровані включають зернофураж (зерно злакових і бобових культур), висівки, комбікорми (суміш різних видів кормів, збагачених мінеральними речовинами, вітамінами, білково-вітамінними добавками), борошно, зернові та млинові відходи хлібопекарської, круп'яної, борошномельної промисловості, макуху, шрот, вітамінно-трав'яне борошно;

6) корми соковиті включають силос усіх видів, картоплю, коренеплоди (включаючи цукрові буряки), овочі та баштанні культури, зелені корми (підкормка), жом, м'язгу (пивну дробину) й інші відходи;

7) корми інші включають незбиране молоко (крім молока, яке висмоктане телятами), замінник незбираного молока, збиране молоко (відвійки), сироватку, м'ясне, кісткове борошно, інші корми тваринного походження, кормові суміші, харчові та інші відходи, корми пасовищні;

8) корми пасовищні включають підніжний корм, з'їдений сільськогосподарськими тваринами на всіх видах пасовищ (вигонах, пасовищних угіддях, перелогах, стерні, лісах, чагарниках та інших);

9) кормова одиниця – одиниця виміру загальної поживності кормів, еквівалентом якої є енергетична поживність одного кілограма вівса;

10) коефіцієнт поживності кормів – коефіцієнт, який характеризує вміст кормових одиниць в одному кілограмі певного виду кормів;

11) коефіцієнт умовного поголів'я – показник, який визначено виходячи зі співвідношення кількості використаних у стійловий період кормів різними видами та статевовіковими групами сільськогосподарських тварин;

12) наявність кормів – загальний обсяг кормів (у натурі та в перерахунку на кормові одиниці), який є в наявності на звітну дату та призначений для годівлі сільськогосподарських тварин;

13) середні витрати кормів на виробництво одного центнеру продукції тваринництва – співвідношення загального обсягу кормів, який витрачено на годівлю певного виду сільськогосподарських тварин для отримання певного виду продукції, до обсягу цієї продукції (приросту великої рогатої худоби та свиней, виробництва молока корів молочних порід);

14) середні витрати кормів на годівлю однієї сільськогосподарської тварини – співвідношення загального обсягу кормів, який витрачено на годівлю певного виду сільськогосподарських тварин, до їхньої середньорічної кількості;

15) середні витрати кормів на умовне поголів'я сільськогосподарських тварин – співвідношення загального обсягу кормів, який витрачено на годівлю сільськогосподарських тварин, до їхнього середньорічного умовного поголів'я;

16) середня наявність кормів на умовну голову – рівень забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами, який розраховано як співвідношення загального обсягу наявних кормів до умовного поголів'я сільськогосподарських тварин на звітну дату;

17) умовна голова – голова дорослої великої рогатої худоби;

18) умовне поголів'я сільськогосподарських тварин – сума добутків кількості сільськогосподарських тварин за статевовіковими групами та відповідних коефіцієнтів умовного поголів'я.

2. Скорочення та позначення у Методиці:

га	–	гектар;
кг	–	кілограм;
тис.	–	тисяча;
тис.ц корм.одн	–	тисяча центнерів кормових одиниць;
ц	–	центнер;
ц корм.одн	–	центнер кормових одиниць.

2. Джерела інформації, розрізи розробки та методи при проведенні розрахунків

1. Інформаційною базою для проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин є:

1) зведені дані державних статистичних спостережень щодо кількості сільськогосподарських тварин, виробництва продукції тваринництва та забезпеченості тварин кормами за формою № 24 (річна) "Звіт про виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами"; щодо площ і валових зборів сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду за формою № 29-сг (річна) "Звіт про площі та валові збори сільськогосподарських культур, плодів, ягід і винограду"; вибіркового обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості (форми № 01-СГН "Запитальник базового інтерв'ю" і № 02-СГН "Запитальник щомісячного інтерв'ю");

2) зведена інформація річних розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції тваринництва:

таблиця 7 "Кількість сільськогосподарських тварин станом на 1 січня 20__ рік";

таблиця 8 "Обсяги виробництва продукції тваринництва за 20__ рік";

таблиця 15 "Обсяги виробництва молока за 20__ рік";

3) зведена інформація вибіркового обстеження умов життя домогосподарств (у частині використання сільськогосподарської продукції на годівлю сільськогосподарських тварин);

4) інформація адміністративної звітності з питань тваринництва (за наявності).

2. Розрахунок витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин і поширення отриманих результатів проводять по країні в цілому за такими категоріями господарств:

- 1) господарства усіх категорій;
- 2) підприємства;
- 3) господарства населення.

3. За кожною із вищезазначених категорій господарств розрахунок витрат кормів (у цілому та за основними видами) на годівлю сільськогосподарських тварин проводять за такими групами тварин:

- 1) корови та бугаї-плідники молочного стада;
- 2) інша велика рогата худоба (крім корів та бугаїв-плідників молочного стада, буйволів і волів робочих);
- 3) свині;
- 4) вівці та кози;
- 5) птиця свійська всіх видів;
- 6) коні, воли робочі, буйволи;
- 7) інші види сільськогосподарських тварин;
- 8) тварини сільськогосподарські всіх видів.

4. Розрахунок наявності та рівня забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин для годівлі та поширення отриманих результатів проводять по підприємствах по країні в цілому та за регіонами.

5. Для проведення розрахунків показників забезпеченості кормами сільськогосподарських тварин використовують:

- 1) методи аналізу абсолютних, відносних і середніх величин;
- 2) методи побудови та вивчення групувань;
- 3) методи аналізу структури сукупностей;

- 4) методи аналізу взаємозв'язків показників;
- 5) методи вивчення тенденцій;
- б) балансові методи.

Залежно від особливостей явища або процесу, характеристикою якого виступає статистичний показник, обсягу та якості наявної інформації для визначення конкретного статистичного показника обирають найбільш прийнятні методи або комбінації методів і проводять необхідні розрахунки.

6. При проведенні розрахунків за умови відсутності окремих даних використовують відповідні зведені дані за ряд попередніх років із повним обсягом даних.

В окремих випадках, при визначенні статистичного показника за рік, що йде безпосередньо за роком з повним обсягом даних, значення показника може бути прийняте або на рівні, який він мав у році з повним обсягом даних, або на рівні попереднього року, скоригованого на відповідні загальні тенденції розвитку явищ і процесів у відповідній сукупності у звітному році.

7. Залежно від наявної інформації при проведенні розрахунку витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин може бути застосоване коригування даних на макрорівні (по країні в цілому) та використані адміністративні дані (за наявності).

3. Основні підходи при проведенні розрахунків

1. Розрахунок витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин проводять по країні в цілому.

2. Витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин визначають у перерахунку на кормові одиниці. Кожний вид кормів або кожен культуру перераховують у кормові одиниці окремо.

Перерахунок фізичної маси кормів у кормові одиниці в підприємствах і господарствах населення здійснюють за середньою поживністю кормів, наведеною в додатку 1 наведеною в додатку 1.

3. Отримані за результатами вибіркового обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості середні значення витрат кормів на умовну голову сільськогосподарської тварини, структури кормів тощо поширюють на всі домогосподарства, які утримують сільськогосподарських тварин, включаючи домогосподарства в міських поселеннях.

4. У разі відсутності або недостатньої кількості даних за окремими показниками (наприклад, за окремими видами кормів) у вибірковій сукупності обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській

місцевості з метою підвищення достовірності розрахунку використовують такі додаткові джерела інформації:

1) інформацію щодо середнього значення показника в господарствах населення за попередні 5 років;

2) співвідношення аналогічних показників у підприємствах і господарствах населення в динаміці;

3) тенденції (темпи зміни показників), що склалися у підприємствах або фермерських господарствах.

5. Для уникнення невинуватеного завищення чи заниження середніх показників (середніх витрат кормів на одну сільськогосподарську тварину, на одиницю виробленої продукції тваринництва) при проведенні розрахунків із сукупності домогосподарств виключають фізичних осіб-підприємців, які здійснюють підприємницьку діяльність у галузі тваринництва. За фізичними особами-підприємцями, беручи до уваги більш інтенсивний характер їхнього сільськогосподарського виробництва та кращі середні показники, здійснюють виокремлені розрахунки на підставі наявної інформації (адміністративної тощо) про такі домогосподарства та середніх показників фермерських господарств, які утримують аналогічну кількість сільськогосподарських тварин.

6. Після проведення розрахунку витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин здійснюють аналіз отриманих результатів, порівнюють їх у динаміці.

7. Розрахунок наявності кормів для годівлі та рівня забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами здійснюють у рамках комплексу електронної обробки інформації за формою № 24 (річна).

III. Розрахунок витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин

1. Визначення витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин

1. Перелік основних статистичних показників, які характеризують витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин, та їхнє умовне позначення, яке використане у подальших формулах цієї Методики, наведено за кодами 1-12 додатка 2.

2. Розрахунки витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин здійснюються за показниками таблиці 1 "Витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у підприємствах за 20__ рік", таблиці 1а "Витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин (у господарствах населення/господарствах усіх категорій) за 20__ рік", таблиці 2 "Середні витрати

кормів на виробництво одиниці продукції тваринництва за 20__ рік" (додатки 3 і 4), які мають формат представлення:

середня кількість та умовне поголів'я сільськогосподарських тварин – у тисячах голів з одним знаком після коми;

загальний обсяг витрат кормів – у тисячах центнерів кормових одиниць з одним знаком після коми;

обсяги виробництва продукції тваринництва – у тисячах центнерів (у цілих числах);

середні витрати кормів (на одну сільськогосподарську тварину та на виробництво одного центнеру продукції тваринництва) – у центнерах кормових одиниць з двома знаками після коми.

3. Загальний обсяг витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у підприємствах (графи 1-6 таблиці 1 додатка 3), визначають на підставі інформації за формою № 24 (річна).

4. Загальний обсяг витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у господарствах населення (графи 1-6 таблиці 1а додатка 3) розраховують як добуток середніх витрат кормів на умовну голову сільськогосподарської тварини та середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин за формулою 3.1:

$$\text{ОВКК} = \overline{\text{ОВКу}} \times \overline{\text{Кум}} \quad (3.1).$$

5. Середні витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у господарствах населення на умовну голову визначають за даними вибіркового обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості за ф.№ 02-СГН. При визначенні цих показників ураховують такі особливості:

1) загальний обсяг витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин кормів перераховують у кормові одиниці за середньою поживністю кормів згідно з додатком 1 за формулою 3.2:

$$\text{ОВКК}_к = \text{ОВКН}_к \times \text{Кпкк} \quad (3.2);$$

2) для визначення обсягу витрат молока на годівлю сільськогосподарських тварин у перерахунку на кілограми для показників запитальника в літрах застосовують коефіцієнт 1,03;

3) аналіз та оцінку обсягів витрат видів кормів, інформація щодо яких відсутня в запитальнику (грубі, зелені корми (підкормка), пасовищні корми, харчові відходи тощо), проводять на підставі питомої ваги цих кормів у загальних витратах кормів підприємств за зведеною інформацією форми № 24 (річна), середніх нормативних витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин та їхньої структури в господарствах населення (додаток 5);

4) витрати пасовищних кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у господарствах населення визначають на підставі зведеної інформації за формою № 29-сг (річна) за схемою, наведеною в додатку б;

5) розраховані загальні обсяги витрат сіна, соломи, сінажу, кормових коренеплодів, цукрових буряків порівнюють зі зведеною інформацією за формою № 29-сг (річна): витрати кормів можуть бути більше обсягів виробництва (валових зборів) відповідних сільськогосподарських культур за звітний рік за рахунок придбаних зі сторони кормів.

6. Розподіл загального обсягу витрат кормів у господарствах населення за їхніми основними видами та групами сільськогосподарських тварин здійснюють на підставі зведеної інформації вибіркового обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості (пропорційно середній кількості сільськогосподарських тварин), середніх нормативних витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин та їхньої структури у господарствах населення (додаток 5).

7. Загальний обсяг витрат кормів на годівлю сільськогосподарських тварин у господарствах усіх категорій розраховують за показниками таблиці 1а (додаток 3) як суму витрат кормів у підприємствах і господарствах населення.

8. На підставі даних розрахунку загального обсягу витрат кормів на годівлю та середньої кількості сільськогосподарських тварин визначають середні витрати кормів на одну сільськогосподарську тварину (графи 8 і 9 таблиць 1 і 1а додатка 3).

2. Визначення середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин

1. Кількість сільськогосподарських тварин (K_T) на початок звітного року у підприємствах та господарствах населення приймають за зведеною інформацією таблиці 7 річних розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції тваринництва на відповідну звітну дату.

2. Середню кількість сільськогосподарських тварин ($\overline{K_T}$) у підприємствах і господарствах населення (графа 7 таблиць 1 і 1а додатка 3) за визначеними групами сільськогосподарських тварин розраховують як середню арифметичну моментного динамічного ряду з двох дат (на початок та кінець звітного року) за формулою 3.3:

$$\overline{K_T} = \frac{K_T^0 + K_T^1}{2} \quad (3.3).$$

3. Середнє умовне поголів'я сільськогосподарських тварин розраховують як суму добутоків середньої кількості сільськогосподарських тварин за видами та відповідних коефіцієнтів умовного поголів'я за формулою 3.4:

$$\overline{K_{ум}} = \sum \overline{K_T} \times K_{упT} \quad (3.4).$$

4. При визначенні середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин залежно від наявної інформації щодо кількості сільськогосподарських тварин (за основними видами чи статевовіковими групами) використовують коефіцієнти умовного поголів'я, які наведені в додатку 7. Умовний приклад розрахунку середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин (за наявності інформації щодо кількості сільськогосподарських тварин за основними видами) містить додаток 8.

3. Визначення середніх витрат кормів на годівлю однієї сільськогосподарської тварини

1. Середні витрати кормів на годівлю однієї сільськогосподарської тварини (графи 8 та 9 таблиць 1 і 1а додатку 3) розраховують як співвідношення загального обсягу витрат кормів на годівлю певного виду сільськогосподарських тварин та їхньої середньої кількості за формулою 3.5:

$$\overline{ОВК_T} = \frac{ОВКК_T}{\overline{K_T}} \quad (3.5).$$

2. При розрахунку середніх витрат кормів на умовну голову ($\overline{K_{ум}}$) у таблицях 1 і 1а (додаток 3) для забезпечення співставності показників із загального обсягу витрат кормів виключають обсяг кормів, який був згодований сільськогосподарським тваринам інших видів, беручи до уваги, що кількість цих тварин не врахована при визначенні середнього умовного поголів'я сільськогосподарських тварин, тобто:

$$\text{графа 8 рядка 08} = \text{графа 1 (рядок 08 – рядок 07)} / \text{графа 7 рядка 08} \quad (3.6),$$

$$\text{графа 9 рядка 08} = \text{графа 2 (рядок 08 – рядок 07)} / \text{графа 7 рядка 08} \quad (3.7).$$

4. Визначення середніх витрат кормів на виробництво продукції тваринництва

1. Середні витрати кормів (у т.ч. концентрованих) на виробництво одиниці продукції тваринництва розраховують згідно з таблицею 2 (додаток 4) як співвідношення загального обсягу витрат кормів на виробництво певної продукції тваринництва (на підставі інформації таблиць 1 і 1а додатка 3) та обсягів виробництва цієї продукції (на підставі інформації таблиць 8 і 15 річних

розрахунків основних статистичних показників виробництва продукції тваринництва) за формулою 3.8:

$$\overline{\text{ОВКп}} = \frac{\text{ОВКт}}{\text{ОПп}} \quad (3.8).$$

2. Середні витрати кормів на виробництво одиниці продукції тваринництва розраховують за такими видами: виробництво молока корів молочних порід, обсяг приросту живої маси великої рогатої худоби та свиней. Інформацію щодо середніх нормативних витрат кормів на виробництво одиниці продукції тваринництва наведено в додатку 9.

3. При розрахунку середніх витрат кормів на виробництво одного центнеру молока:

1) загальний обсяг витрат кормів (у т.ч. концентрованих) на виробництво молока у графах 2 і 3 таблиці 2 (додаток 4) приймають на рівні 90% обсягу кормів, які були згодовані коровам і бугаям-плідникам молочного стада (рядок 01 таблиць 1 і 1а додатку 3), а 10% – ураховують при розрахунку витрат кормів на приріст живої маси великої рогатої худоби;

2) загальне виробництво молока у підприємствах і господарствах населення визначають як суму валового надою молока від корів молочних порід (графа 3 річної розрахункової таблиці 15) та обсягу молока, яке висмоктане телятами у звітному році (із розрахунку по 1,5 ц молока на кожну голову приплоду);

3) у підприємствах кількість телят, які були на підсосному утриманні, приймають на рівні кількості корів-годувальниць молочних порід на кінець звітного року (код 3123 форми № 24 (річна)). Наприклад, за зведеною інформацією за рік валовий надій від корів молочних порід склав 24409,2 тис.ц, а надходження телят (виходячи із кількості корів-годувальниць) – 14,5 тис. голів. Загальне виробництво молока для розрахунку середніх витрат кормів на виробництво одного центнеру молока становитиме $24409,2 + (14,5 \times 1,5) = 24409,2 + 21,8$;

4) у господарствах населення загальну кількість телят визначають як добуток кількості маток і виходу телят на 100 маток відповідно до положень пунктів 4 і 5 підрозділу 2 розділу IV Методики [5].

4. При розрахунку середніх витрат кормів на виробництво одного центнеру живої маси приросту великої рогатої худоби та свиней:

1) загальний обсяг витрат кормів (у т.ч. концентрованих) на виробництво живої маси приросту великої рогатої худоби визначають як суму даних рядка 02 таблиць 1 і 1а (додаток 3) та 10% обсягу кормів, які були витрачені на годівлю коровам і бугаям-плідникам молочного стада; загальний обсяг витрат кормів (у

т.ч. концентрованих) на виробництво живої маси приросту свиней – за даними рядка 03 таблиць 1 і 1а (додаток 3);

2) у підприємствах обсяг живої маси приросту великої рогатої худоби та свиней приймають за зведеною інформацією форми № 24 (річна): графа 2 за кодами 1110 і 1120 підрозділу 1.1 розділу 1;

3) у господарствах населення обсяг живої маси приросту великої рогатої худоби та свиней розраховують як різницю загального обсягу вирощування тварин (рядки 1 і 4 річної розрахункової таблиці 8) і живої маси одержаного приплоду, розрахованої як добуток кількості тварин, що народилися, та їхньої середньої маси при народженні. Загальну кількість приплоду визначають відповідно до положень пунктів 4 і 5 підрозділу 2 розділу IV Методики [5], середню масу телят і поросят при народженні – за зведеною інформацією вибіркового обстеження сільськогосподарської діяльності домогосподарств у сільській місцевості за ф.№ 02-СГН.

5. На підставі даних про загальний обсяг витрат кормів на виробництво продукції тваринництва та обсяги виробництва цієї продукції визначають середні витрати кормів на виробництво одиниці продукції тваринництва (графи 4 і 5 таблиці 2 додатка 4).

IV. Розрахунок наявності та рівня забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами для годівлі

1. Перелік основних статистичних показників, які характеризують наявність і рівень забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами для годівлі, та їхнє умовне позначення, яке використане у подальших формулах цієї Методики, наведене за кодами 13-14 додатка 2.

2. Розрахунок показників наявності та рівня забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами (всіх видів, у т.ч. концентрованими) для годівлі здійснюють лише для підприємств за зведеною інформацією державного статистичного спостереження щодо кількості сільськогосподарських тварин, виробництва продукції тваринництва та забезпеченості тварин кормами за формою № 24 (річна) "Звіт про виробництво продукції тваринництва, кількість сільськогосподарських тварин і забезпеченість їх кормами".

Статистичні показники наявності та рівня забезпеченості сільськогосподарських тварин кормами для годівлі мають формат представлення:

загальний обсяг наявних кормів – у тисячах центнерів кормових одиниць з одним знаком після коми;

середня наявність кормів на умовну голову – у центнерах кормових одиниць з двома знаками після коми;

умовне поголів'я сільськогосподарських тварин – у тисячах голів з одним знаком після коми.

3. Загальний обсяг наявних кормів для годівлі сільськогосподарських тварин (ОНКК_к) визначають за зведеною інформацією розділу 6.1 "Наявність кормів" форми № 24 (річна).

4. Середню наявність кормів на умовну голову розраховують як співвідношення загального обсягу наявних кормів для годівлі тварин та умовного поголів'я сільськогосподарських тварин за формулою 4.1:

$$\overline{\text{ОНКу}}_k = \frac{\text{ОНКК}_k}{\text{Кум}} \quad (4.1).$$

5. Визначення умовного поголів'я сільськогосподарських тварин проводять відповідно до підходів, викладених у підрозділі 2 розділу III цієї Методики.

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 1
до Методики
(пункт 2 підрозділу 3 розділу II)

Середня поживність кормів

Види кормів	Вміст кормових одиниць в 1 кілограмі кормів, кг
Зелена маса зернових і зернобобових культур, трав луків, пасовищ і сінокосів	0,23
Зелена маса кукурудзи: цвітіння	0,15
молочної стиглості	0,18
молочно-воскової стиглості	0,21
воскової стиглості	0,27
Качани кукурудзи: молочної стиглості	0,23
молочно-воскової стиглості	0,36
воскової стиглості	0,58
Сіно з трав усіх видів	0,50
Соломка з культур зернових і зернобобових, трав	0,28
Сінаж з культур усіх видів	0,35
Силос з культур усіх видів	0,20
Гичка та листя сільськогосподарських культур	0,13
Гарбузи, кабачки, кавуни кормові	0,10
Картопля	0,33
Коренеплоди: буряка кормового	0,12
буряка напівцукрового	0,17
буряка цукрового	0,24
моркви	0,14
топінамбура	0,29
Боби кормові	1,29
Зерно: бобів кормових	1,10
проса	0,98
вівса	1,00
ячменя	1,15
гороху	1,18
сорго	1,19
пшениці твердої	1,27
пшениці м'якої	1,28
кукурудзи білої, жовтої	1,33
рису	1,33
сої	1,45
гречки	1,89

Продовження додатка 1

Види кормів	Вміст кормових одиниць в 1 кілограмі кормів, кг
Кукурудза з качанами	1,11
Пшоно (корм для курчат)	1,19
Висівки з культур усіх видів	0,71
Макуха з культур усіх видів	1,22
Шрот з культур усіх видів	1,10
Борошно кормове: культур зернових і зернобобових (крім кукурудзи)	1,13
кукурудзяне	1,33
соєве	1,36
Борошно трав'яне штучного сушіння із сіяних і природних трав	0,68
Штучно збезводнені зелені корми з інших видів сировини	0,50-0,60
Борошно хвойне	0,40
Борошняний пил: житній	0,68
пшеничний	0,46
Виноградні вижимки	0,04
Дріжджі: кормові	1,09
сушені	1,17
Залишки їдалень, кухонь (суміш)	0,27
Зметки млинові	0,80
Маїсовий корм сухий (відходи бродильного виробництва)	1,26
Патока: кормова (меляса)	0,77
крохмальна	1,00
Пивна дробина: свіжа	0,23
сушена	0,80
Солодина (відходи дріжджового виробництва)	0,20
Борошно: кров'яне, м'ясне	1,06
м'ясо-кісткове	0,89
рибне стандартне	0,83
Зняте молоко (обрат)	0,13
Мед	0,98
Молозиво	0,51
Молоко коров'яче сире (з масовою часткою жиру 3,7%)	0,35
Сироватка молочна свіжа	0,13

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 2
до Методики
(пункт 1 підрозділу 1 розділу III,
пункт 1 розділу IV)

**Основні статистичні показники наявності та витрат кормів на годівлю
сільськогосподарських тварин та їхнє умовне позначення**

№ рядка	Назва показника	Умовне позначення показника
1	Кількість сільськогосподарських тварин на звітну дату	К _т
2	Середня кількість сільськогосподарських тварин	$\overline{К_t}$
3	Умовне поголів'я сільськогосподарських тварин на звітну дату	К _{ум}
4	Середнє умовне поголів'я сільськогосподарських тварин	$\overline{К_{ум}}$
5	Загальний обсяг витрат кормів (у натурі)	ОВКН _{кт}
6	Коефіцієнт поживності кормів	к _{пкк}
7	Загальний обсяг витрат кормів (у кормових одиницях)	ОВКК _{кт}
8	Середні витрати кормів (у кормових одиницях) на годівлю однієї сільськогосподарської тварини	$\overline{ОВК_t}$
9	Середні витрати кормів (у кормових одиницях) на умовну голову	$\overline{ОВК_u}$
10	Обсяг виробництва продукції тваринництва	ОПп
11	Середні витрати кормів на виробництво одного центнеру продукції тваринництва	$\overline{ОВК_p}$
12	Коефіцієнт умовного поголів'я	к _{упт}
13	Загальний обсяг наявних кормів (у кормових одиницях)	ОНКК _к
14	Середня наявність кормів (у кормових одиницях) на умовну голову	$\overline{ОНК_u}_k$

Підрядкові індекси:

- 0 – початок звітнього року;
- 1 – кінець звітнього року;
- т – вид тварин;
- к – вид кормів;
- п – вид продукції тваринництва.

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 3
до Методики
(пункт 2 підрозділу 1 розділу III)

Таблиця 1

**Витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин
у підприємствах за 20__ рік**

Код	Групи сільськогосподарських тварин	Загальний обсяг витрат кормів, тис.ц корм.одн						Середня кількість сільськогосподарських тварин, тис. голів	Середні витрати кормів на одну сільськогосподарську тварину, ц корм.одн		
		усього	у тому числі корми			грубі	соко-вигі		інші	усього	у т.ч. концентровані
			усього	з них комбікорми							
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>гр.1 = гр.(2+4+5+6)</i>	<i>гр.2</i>	<i>гр.3</i>	<i>гр.4</i>	<i>гр.5</i>	<i>гр.6</i>	<i>гр.7</i>	<i>гр.8 = гр.1/гр.7</i>	<i>гр.9 = гр.2/гр.7</i>	
01	Корови та бугаї-плідники молочного стада										
02	Інша велика рогата худоба (крім корів і бугаїв-плідників молочного стада, буйволів, волів робочих)										
03	Свині										
04	Вівці та кози										
05	Птиця свійська всіх видів										
06	Коні, воли робочі, буйволи										
07	Тварини сільськогосподарські інші							X	X	X	
08	Тварини сільськогосподарські всіх видів (сума рядків з 01 до 07)							X ¹	X ²	X ²	

¹ Умовне поголів'я сільськогосподарських тварин (без урахування інших сільськогосподарських тварин).

² Без урахування витрат кормів на годівлю інших сільськогосподарських тварин.

Витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин

у _____ за 20__ рік
(господарствах населення / господарствах усіх категорій)

Код	Групи сільськогосподарських тварин	Загальний обсяг витрат кормів, тис.ц корм.одн						Середня кількість сільськогосподарських тварин, тис. голів	Середні витрати кормів на одну сільськогосподарську тварину, ц корм.одн	
		усього	у тому числі корми				усього		у т.ч. концентровані	
			концентровані		грубі	соковиті				інші
			усього	з них комбікорми						
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>гр.1 = гр.(2+4+5+6)</i>	<i>гр.2</i>	<i>гр.3</i>	<i>гр.4</i>	<i>гр.5</i>	<i>гр.6</i>	<i>гр.7</i>	<i>гр.8 = гр.1/гр.7</i>	<i>гр.9 = гр.2/гр.7</i>
01	Корови та бугаї-плідники молочного стада									
02	Інша велика рогата худоба (крім корів і бугаїв-плідників молочного стада, буйволів, волів робочих)									
03	Свині									
04	Вівці та кози									
05	Птиця свійська всіх видів									
06	Коні, воли робочі, буйволи									
07	Тварини сільськогосподарські інші									
08	Тварини сільськогосподарські всіх видів (сума рядків з 01 до 07)							X ¹	X ²	X ²

¹ Умовне поголів'я сільськогосподарських тварин (без урахування інших сільськогосподарських тварин).² Без урахування витрат кормів на годівлю інших сільськогосподарських тварин.Директор департаменту статистики сільського господарства
та навколишнього середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 4
до Методики
(пункт 1 підрозділу 4 розділу III)

Таблиця 2

Середні витрати кормів на виробництво одиниці продукції тваринництва за 20__ рік

Код		Обсяг виробництва продукції тваринництва, тис.ц	Загальний обсяг витрат кормів на виробництво продукції тваринництва, тис.ц корм.одн		Середні витрати кормів на виробництво одного центнеру продукції тваринництва, ц корм.одн	
			усього	у т.ч. концентровані	усього	у т.ч. концентровані
<i>A</i>	<i>B</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>гр.4 = гр.2 / гр.1</i>	<i>гр.5 = гр.3 / гр.1</i>
Молоко корів молочних порід						
10	господарства усіх категорій (код 11+ код 12)					
11	підприємства					
12	господарства населення					
Приріст живої маси великої рогатої худоби						
20	господарства усіх категорій (код 11+ код 12)					
21	підприємства					
22	господарства населення					
Приріст живої маси свиней						
30	господарства усіх категорій (код 11+ код 12)					
31	підприємства					
32	господарства населення					

Директор департаменту статистики сільського господарства
та навколишнього середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 5
до Методики
(підпункт 3 пункту 5 підрозділу 1 розділу III)

Середні нормативні витрати кормів на годівлю сільськогосподарських тварин та їхня структура у господарствах населення

Види сільськогосподарських тварин	Середні витрати кормів, ц корм.одн	Структура витрат кормів, у відсотках до загального обсягу витрат кормів											зелені	молоко	обрат
		концентровані	грубі					усього	соковиті						
			усього	з них			усього		з них						
				сіно	сінаж	солома			силос	кормові коренеплоди	картопля	харчові відходи, інші корма			
На корову молочних порід	30-55	8	30	20	–	10	13	–	5	4	4	49	–	–	
На голову молодняка великої рогатої худоби	15-26	15	23	13	13	10	10	–	4	2	4	45	5,5	1,5	
На свиню	4,5-11,0	57	1	1	1	–	28	–	5	20	3	13	0,2	0,8	
На 1 вівцю, козу	4,6-6,8	5	35	32	–	–	10	–	5	3	2	50	–	–	
На птицю свійської всіх видів	0,3-0,5	82	2	2	–	–	11	–	–	–	–	5	–	–	
На коня, вола робочого	24-35	30	44	33	11	–	3	–	–	–	–	23	–	–	

Директор департаменту статистики сільського господарства та навколишнього середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 6
до Методики
(підпункт 4 пункту 5 підрозділу 1 розділу III)

**Розрахунок витрат пасовищних кормів
на годівлю сільськогосподарських тварин
у господарствах населення**

	Рядок	Джерело інформації
Підприємства		
Урожайність трав на зелений корм, сінаж, силос, трав'яне борошно, ц з 1 га		
однорічних	01	код 2280 гр.3 / гр.2 ф.№ 29-сг (річна)
багаторічних	02	код 2320 гр.3 / гр.2 ф.№ 29-сг (річна)
Господарства населення		
Площа трав на випас, тис.га		
однорічних	03	код 2290 гр.2 ф.№ 29-сг (річна)
багаторічних	04	код 2330 гр.2 ф.№ 29-сг (річна)
Зелена маса пасовищних кормів з площ трав на випас, тис.ц	05	= рядок 06 + рядок 07
однорічних	06	= рядок 01 x рядок 03
багаторічних	07	= рядок 02 x рядок 04
Зелена маса пасовищ культивованих, тис.ц	08	код 2390 гр.3 ф.№ 29-сг (річна)
Загальна зелена маса пасовищних кормів, тис.ц	09	= рядок 05+ рядок 08
Вміст кормових одиниць в 1 кг зеленої маси трав луків, пасовищ і сінокосів, коефіцієнт	10	0,23
Загальна зелена маса пасовищних кормів, тис.ц корм.одн	11	= рядок 09 x рядок 10

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 7
до Методики
(пункт 4 підрозділу 2 розділу III)

Коефіцієнти умовного поголів'я
(за наявності інформації щодо кількості
сільськогосподарських тварин за основними видами)

Види сільськогосподарських тварин	Коефіцієнт умовного поголів'я ($K_{упг}$)
Корови та бугаї-плідники молочного стада	1,00
Інша велика рогата худоба (без корів і бугаїв-плідників молочного стада, буйволів і волів робочих)	0,60
Свині	0,30
Вівці та кози	0,10
Птиця свійська всіх видів	0,02
Коні, воли робочі, буйволи	1,00

Коефіцієнти умовного поголів'я
(за наявності інформації щодо кількості сільськогосподарських
тварин за видами та статевовіковими групами)

Види та статевовікові групи сільськогосподарських тварин	Коефіцієнт умовного поголів'я ($K_{упг}$)
Велика рогата худоба: корови та бугаї-плідники молочного стада, бички старші 2 років	1,000
корови інших порід (крім молочних), телиці старші 2 років	0,800
телиці та бички від 1 року до 2 років	0,700
телята до 1 року	0,400
Свині: племінні свиноматки масою понад 50 кг	0,500
поросята живою масою до 20 кг	0,027
свині інші	0,300
Вівці та кози	0,100
Птиця свійська: кури-несучки	0,014
курчата-бройлери	0,007
страуси	0,350
птиця свійська інша	0,030
Коні, воли робочі, буйволи	1,000
Кролі, племінні самки	0,020

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 8
до Методики
(пункт 4 підрозділу 2 розділу III)

**Розрахунок середнього умовного поголів'я
сільськогосподарських тварин
(за наявності інформації щодо кількості
сільськогосподарських тварин за основними видами)**

	Коефіцієнт умовного поголів'я (Купт)	Кількість сільськогосподарських тварин, тис. голів		
		на початок звітнього року	на кінець звітнього року	середнє умовне поголів'я
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>зр.4 = (зр.2+зр.3)/2 x зр.1</i>
Корови та бугаї-плідники молочного стада	1,0	1733,5	1668,0	1700,8
Інша велика рогата худоба (без корів та бугаїв-плідників молочного стада, буйволів і волів робочих)	0,6	840,3	839,5	503,9
Свині	0,3	3617,9	3378,7	1049,5
Вівці та кози	0,1	1165,6	1139,8	115,3
Птиця свійська всіх видів	0,02	91257,9	91942,3	1832,0
Коні, воли робочі, буйволи	1,0	28,7	23,8	26,3
Умовне поголів'я сільськогосподарських тварин	x	x	x	5227,8

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Додаток 9
до Методики
(пункт 2 підрозділу 4 розділу III)

**Середні нормативні витрати кормів
на виробництво одиниці продукції тваринництва**

Сільськогосподарська продукція	Середні витрати кормів усіх видів, ц корм.одн	Частка концентрованих кормів, (у відсотках до загального обсягу витрат кормів)
На один центнер молока	1,1-1,3	19-33%
На один центнер приросту живої маси: великої рогатої худоби	6,2-10,5	18-30%
свиней	6,4-8,5	70-85%

Директор департаменту статистики
сільського господарства та навколишнього
середовища Держстату

О. М. Прокопенко

Список використаних джерел

1. Закон України "Про державну статистику" від 17 вересня 1992 року № 2614-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>
2. Глосарій до плану статистичного спостереження, затверджений наказом Держкомстату від 29 грудня 2009 року № 498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Групповые нормы расхода, структуры и страховых запасов кормов в животноводстве УССР. Госагропром УССР. – К., 1986.
4. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження щодо виробництва продукції тваринництва, кількості сільськогосподарських тварин і забезпеченості їх кормами, затверджені наказом Держстату від 29 січня 2019 року № 35 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Методика проведення розрахунку основних статистичних показників виробництва продукції тваринництва, затверджена наказом Держстату від 22 листопада 2016 року № 220 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Номенклатура продукції сільського господарства (НПСГ), затверджена наказом Держстату від 15 жовтня 2014 року № 300 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.